

РЕЦЕНЗІЯ
на рукопис дисертації Несен Романа Сергійовича
"РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ОСОБИСТОСТІ
ЮНАЦЬКОГО ВІКУ ЗАСОБОМ МУЗИКОТЕРАПІЇ",
на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
053 Психологія

Дисертаційне дослідження Р.С. Несен охоплює актуальну проблему наукового пошуку в галузі психології. Розвиток емоційного інтелекту молодого покоління є актуальною психологічною проблемою. Адже зв'язку із неухильним зростанням та інтенсифікацією емоційних навантажень на психіку особистості в сучасному інформаційному світі актуальною є здатність до емоційного благополуччя та емоційного контролю. Особливої актуальності ця проблема набуває у юнацькому віці, коли формуються змістові основи професійної спрямованості особистості. Науковці зазначають, що ефективний розвиток емоційного інтелекту юнаків і дівчат сприяє розвитку їхнього емоційного благополуччя та професійного самовизначення.

Слід сказати, що упродовж останніх років проблематика емоційного інтелекту стала досить поширеною серед досліджень українських та зарубіжних науковців. Проте, незважаючи на достатню розробленість різних аспектів досліджень у царині емоційного інтелекту, багато поставлених питань залишаються відкритими. Зокрема, це стосується проблеми засобів розвитку емоційного інтелекту особистості.

Таким чином, дисертаційне дослідження Р.С. Несен демонструє безумовний теоретичний та практичний інтерес. У роботі сформульовано мету, об'єкт, предмет, завдання дослідження, що забезпечило проведення його на високому науковому рівні. Ґрунтовна теоретико-методологічна основа та адекватне використання методів дослідження сприяли успішному вирішенню автором поставлених завдань. Змістове наповнення рецензованої роботи характеризується чіткою структурованістю і логічною послідовністю.

Найбільш вагомі теоретичні здобутки дисертанта складають узагальнення наукової інформації щодо проблеми розвитку емоційного

інтелекту особистості; огляд наукових концепцій феномена емоційного інтелекту та характеристика його компонентів; розкриття особливостей розвитку емоційного інтелекту в онтогенезі; виокремлення специфіки розвитку емоційного інтелекту особистості юнацького віку.

На основі здійсненого теоретичного аналізу, автором обґрунтовано психодіагностичний комплекс, застосування якого дало можливість емпірично дослідити та охарактеризувати особливості розвитку емоційного інтелекту особистості юнацького віку. Варто підкреслити ретельність кількісної обробки результатів констатувального експерименту з використанням методів математичної статистики. Якісний аналіз здобутих експериментальних даних свідчить про вміння дисертанта критично, послідовно та системно осмислювати результати власної науково-дослідної діяльності.

У третьому розділі дисертації розкрито ідею формувального експерименту, що мав на меті апробацію програми розвитку емоційного інтелекту засобом музико-терапії. Концептуальною базою психологічної програми постала наукова модель чотирьох гілок емоційного інтелекту» (ability model) Д. Майєра та П. Саловей. Програмою передбачено використання різноманітних музикотерапевтичних методик. У межах занять учасники залучалися до рецептивних форм роботи (пасивне прослуховування музичних творів із подальшим осмисленням переживань), до активної діяльності, зокрема співу й вокалізації, ритмічної імпровізації на елементарних інструментах або підручних засобах, а також до творчого музичного самовираження. Аналіз підсумків апробації програми підтвердили її результативність. Практичний інтерес представляють, запропоновані дисертантом, методичні рекомендації практичним психологам щодо використання музикотерапії для розвитку емоційного інтелекту особистості юнацького віку.

На підставі здійсненого дослідження, автором узагальнено низку наукових висновків, які відтворюють логіку роботи та ступінь виконання поставлених завдань.

Ключові положення дисертаційної роботи у повному обсязі викладено в достатній кількості наукових публікацій Р.С. Несен. Теоретичні та практичні положення дисертації доповідалися й отримали схвалення на міжнародних, всеукраїнських і регіональних наукових конференціях.

Даючи рецензованій дисертації загалом позитивну оцінку, звернемо увагу автора на окремі зауваження та побажання:

1. Потребує уточнення понятійний апарат дослідження, презентований у вступі до роботи.

2. У параграфі 2.2 бажано більш структуровано подати результати емпіричного дослідження та чіткіше розкрити особливості розвитку складових емоційного інтелекту особистості юнацького віку в стресових умовах.

3. Варто також визначитися з назвою програми формувального експерименту. Оскільки, в тексті роботи згадується різні варіанти і її назви: «Психотерапевтична програма розвитку емоційного інтелекту засобом музико-терапії», «Музико-терапевтична програма розвитку емоційного інтелекту особистості юнацького віку. Окрім того, формулювання «Психотерапевтична програма розвитку...» є не зовсім коректним.

4. У параграфі 1.3. краще спочатку подати опис наукового підґрунтя програми формувального експерименту, а вже потім презентувати її опис.

5. Автор вказує, що цільовою аудиторією запропонованої програми формувального експерименту можуть бути люди усіх вікових категорій: від дітей до літніх людей. Але як так може бути. Адже слід враховувати не лише вікові особливості сприйняття тих чи інших музичних творів, але й тривалість та інтенсивність занять.

6. Емпіричні дані щодо динаміки показників розвитку емоційного інтелекту за результатами формувального експерименту не варто презентувати у параграфі 3.1. (Сутнісний зміст музико-терапевтичної

